Doktor Mengele
és a náci haláltáborok

Johann Schulze

DOKTOR MENGELE
ÉS A NÁCI HALÁLTÁBOROK

Kiadja a szerző.
Minden jog fenntartva.

Írta és szerkesztette: Johann Schulze

www.zimaszabolcs.hu
E-mail: info@zimaszabolcs.hu

Tördelés, fedélterv: Kósa Tibor

ISBN: 978-615-80183-0-2

AUSCHWITZTÓL BRAZÍLIÁIG

Josef Mengele 1911-ben született a bajorországi Günzburgban, és 1979-ben halt meg Brazíliában. Az utóbbi dátumból könnyen kikövetkeztethető, hogy a hírhedt auschwitzi orvos azon náci főbűnösök közé tartozott, akiknek a II. világháború után sikerült elkerülniük a felelősségre vonást, és idegen országban kezdhettek új életet.

Mengele apja, Karl mezőgazdasági gépeket gyártó, tehetős vállalkozó volt, anyja, Walburga pedig – ma így neveznénk – háztartásbeli. Az asszony kemény kézzel irányította a családot, amire szükség is volt három fiúgyermek (Josef, Alois és az ifjabbik Karl) mellett. Walburgát egy visszaemlékezésében úgy írta le Mengele, mint olyan személyt, aki képtelen a szeretetre. Nemcsak a családtagjai rettegtek tőle, de a gyáruk munkásai is. Amikor a nácik kegyetlen orvosának indító-

okait, ösztönzőit szokták keresni, az anya hatását sohasem felejtik el megemlíteni. Az apa azt szerette volna, ha Josef a családi cég könyvelője lesz, a fiút azonban már kora gyermekkora óta a tudományok, és különösen az antropológia (embertan) érdekelte. Fényes elméjű, nagy tehetségű és jó kedélyű gyermekként tartották számon, aki az iskolában sohasem volt osztályelső, de mindig a legjobbak közt szerepelt. Pontosság és felelősségteljes viselkedés jellemezte, valamint némi sznobéria: már fiatalon felvette azt a szokást, hogy mindig drága, kézzel varrott fehér kesztyűt viselt, amely később egyfajta megkülönböztető jelévé vált az SS-doktorok között.

Mengele egészen fiatalon (feltehetőleg a nem túl meleg és szívélyes családi légkörtől is menekülve) úgy döntött, hogy elhagyja Günzburgot, és a müncheni egyetemen folytatja tanulmányait. 1930-tól orvoslást tanult és filozófiát hallgatott a bajor fővárosban, amely az egyre élénkülő náci mozgalom központjának is számított. Már itt felkeltette figyelmét az eugenika (vagyis fajegészségtan), amelyet nem a hitleri Németországban találtak ki, de az ottani tudósok körében váltot-

ta ki a legkomolyabb érdeklődést. Az irányzat kidolgozója Charles Darwin unokatestvére, az angol feltaláló-polihisztor Francis Galton volt, aki egyáltalán nem tartotta elítélendő dolognak az ember öröklődő tulajdonságainak javítását célzó mesterséges beavatkozásokat. Talán már érthető, hogy a fajelmélethez vonzódó nácik miért tartották szimpatikusnak ezt az elméletet. Mengele az egyetemen került szorosabb kapcsolatba Ernst Rüdin tanaival is, aki szerint sok „alsóbbrendű személy" egyszerűen nem érdemli meg az életet, ezért el kell távolítani a népességből, mégpedig az orvosok segítségével. A svájci pszichiáter és genetikus Rüdin az eugenika egyik legismertebb szószólója volt, és nemsokára egy ezzel foglalkozó intézet élére állt. Törvényszerűnek látszott, hogy a hasonló elveket valló nemzetiszocialistákkal is kapcsolatba kerüljön, s ez az 1930-as évek elején meg is történt. Fontos szerepet játszott abban, hogy nem sokkal Adolf Hitler hatalomra kerülése után Németországban különféle „fajvédő" törvényeket fogadtak el. Az egyik ilyen, amely 1934 elején lépett érvénybe, az öröklődő betegségben szenvedő utódok szü-

letésének „megelőzéséről" szólt. Magyarán a nácik tételesen előírták, hogy mely esetekben kell a pácienseket kényszersterilizálni, sőt az eljárás pontos menetét is meghatározták. A törvény sok esetben áltudományos tézisekre épült, és nem egyszer azok ellen is felhasználták, akik valamilyen módon útjában álltak a kiépülőben lévő új rendszernek. A kalkulációk szerint ennek a faji törvénynek 400 ezer személy esett áldozatául, vagyis a hatalommal együttműködő orvosok ennyi embert fosztottak meg az utódnemzés és családalapítás lehetőségétől. Ugyancsak ebben az időben fogadták el a szellemi fogyatékosok állami támogatásának jelentős csökkentéséről szóló törvényt is, azzal az indoklással, hogy a rájuk fordított pénzt inkább az egészségesek helyzetének javítására használják fel. A magyarázat kétségkívül demagógnak tűnik, de sok elégedetlent tudott megszólítani, márpedig a hitleri politika sikere jórészt az ilyen dolgokban rejlett. Rüdin és társai a hasonló rendelkezésekhez a következő érvelést fűzték: „A német népnek megfelelő genetikai és faji gondozás célja: megfelelő számú genetikailag egészséges egyén, és mindenkorra elegendő, a

német nép számára fajilag értékes, sokgyermekes család létrehozása. A genetikai nemesítés lényege a fajelmélet. A jövő jogőrzőinek tisztában kell lenniük a német nép tenyésztésének céljával."

A II. világháború kirobbanása után, 1939 szeptemberétől a nácik által használt eszközök még kíméletlenebbé váltak, hiszen immár nemcsak sterilizáltak, de az úgynevezett eutanázia-intézetekben tömeges gyilkosságokat is elkövettek. Ezek a „szociális létesítmények" kétségkívül a haláltáborok és gázkamrák elődeinek tekinthetők. Hamarosan széles körben megindult az adatgyűjtés a lakosságról, és egy idő múlva a „genetikai egészségre" vonatkozó népesség-nyilvántartás is összeállt. Eleinte rengeteg volt a feljelentés is, vagyis kezdetben maguk az állampolgárok sem láttak semmi kivetnivalót az ilyesfajta besorolásokban. Akiket sterilizáltak, azok többé nem voltak uraik a saját életüknek: nem tanulhattak tovább, csak bizonyos pályákat választhattak, valamint kizárólag sterilizáltakkal köthettek házasságot. A XX. századi német történelem ezen sötét fejezete még napjainkban is meglehetősen feldolgozatlannak számít, pedig sokak sor-

sát keserítették meg az akkori igazságtalanságok és embertelenségek. Az inhumánus törvények megalkotásában kulcsszerepet játszó Rüdint 1945-ben az Egyesült Államokba internálták, ám már a következő esztendőben elengedték, s végül 1952-ben halt meg, 78 éves korában. A szabadon bocsátásáért az idős Nobel-díjas fizikus, Max Planck is közbenjárt, aki az Albert Einsteinhez fűződő barátsága miatt köztiszteletnek örvendett az USA-ban. Planck a nácik 1933-as hatalomátvételekor már 74 esztendős volt, s bár lojálisnak bizonyult az új rendszerhez, nagyon rosszul viselte zsidó származású és más „megbízhatatlan" kollégái elvesztését. Planck az antropológiai és eugenikai kutatások bázisának számító Kaiser Wilhelm Intézet elnökeként jól ismerte Rüdint, és ezek szerint úgy ítélte meg, hogy nem sorolható a háborús bűnösök közé.

Mengeléhez visszatérve, a törtető fiatalember öt egyetemi esztendő után PhD-fokozatot szerzett, mégpedig azon dolgozata alapján, amelyben négy faji csoportot vett vizsgálat alá az alsó állkapocs felépítése szerint. 1936-ban végleg befejezte tanulmányait, és Otmar Freiherr von